

Brolis skautas kun. ANTANAS SAULAITIS SJ (1939 05 28 – 2025 04 18)

Antanas Saulaitis – skautas vytis, skautininkas, gilvelininkas, Akademinio Skautų Sąjūdžio filisteris, kunigas jėzuitas, misionierius, ilgametis aktyvus pasaulio ir JAV lietuvių bendruomenės narys, lietuviškos spaudos bendradarbis tiek išeivijoje, tiek nepriklausomybę atkūrusioje Lietuvoje, dėstytojas universitetuose, daugelio knygų autorius. Žmogus, kurio širdyje tilpo nesuskaičiuojama daugybė žmonių, o veikla visada aprėpdavo ne vieną sritį, kurio kiekviena gyvenimo diena liudijo apie nepailstamą tarnystę Dievui, Tėvynei ir artimui. Daugybė žmonių liudija, kad bendraudami su broliu jausdavosi jo akyse svarbūs, ypatingi.

Brolis mėgdavo sakyti: „Esu Dievo, o ne sau priklausau. Todėl ir veikti turiu ne iš savęs, galvodamas ne apie savo patogumą, skelbdamas Jo, o ne savo žinią“, „Esame vieni dėl kitų“, „Skautybė atidaro duris į pasaulį ir draugystę“, „Buvimas stovykloje – kaip nueiti į dangų – esi nuostabioje gamtoje su žmonėmis“, „Būti skautu – džiaugtis nuotykiiais ir žmonėmis“.

ANKSTYVOJI VAIKYSTĖ – KARO PABĖGELIO GYVENIMAS

Antanas Saulaitis gimė 1939 05 28 Kaune, skautininkų Antano Ksavero Saulaičio ir Onos Marijos Lichtenšteinaitės Saulaitienės šeimoje. Sesuo Marija Ona Stankus Saulaitė gimė 1941 02 28. Tėvai susipažino per žurnalą „Skautų aidas“, kurio redaktoriaumi tuo metu buvo Antanas Saulaitis vyresnysis. Antano mama dirbo anglų kalbos mokytoja, mokėjo devynias užsienio kalbas. Tėvas buvo Vytauto Didžiojo universiteto teisininkas ir vienas iš Lietuvos skautų vadovų, gilvelininkas, taip pat Raudonojo Kryžiaus reikalų vedėjas. 1941 m. vienas iš bendradarbių jam perdavė žinią, kad jų šeimą įtraukta į tremiamų asmenų sąrašus. Šeima pasitraukė iš Lietuvos, Antanui buvo vos pusantros metų.

1945 m. pradžioje šeima apsigyveno Augsburgėje, Haušteten (Hauunstetten) karo pabėgėlių stovykloje Vokietijoje, kurioje buvo apie 2000 pabėgėlių iš Lietuvos. Čia prasidėjo Antano Saulaičio jaunesniojo skautavimo kelias, kuris niekada nebuvo nutrūkęs, nepaisant to, kad keitėsi gyvenamoji vieta, būta daugybės kitų tarnysčių ir veiklų. Antanas pasakojo, kad po karo Vokietijoje buvo labai sunku – visa šalis subombarduota, daugybė griuvėsių, trūko maisto, tėvams buvo labai sunku susirasti pastovų darbą. Šioje stovykloje kiek vyresni jaunuoliai, jau skautavę Lietuvoje, nusprendė užimti vaikus, rengti jiems žygius, stovyklas. Taip pradėjo organizuoti skautiški vienetai. Pasak Antano, jo abu tėvai buvo skautai, tad jam su seserimi skautiška veikla buvo savaiminis dalykas, kaip valgyti ar kvėpuoti, ji buvo tapusi neatsiejama jų šeimos gyvenimo dalimi. **Vilkiuko įžodį Antanas davė 1946 m. rugpjūčio mėnesį Augsburgėje.** 1946–1948 m. jie gyveno už šios stovyklos ribų, o nuo 1948 m. – Hochfeldo pabėgėlių stovykloje.

MOKYKLOS LAIKOTARPIS

1949 05 18 šeima atvyko į Jungtines Amerikos Valstijas, apsistojo Konektikuto valstijoje, Vaterburio (Waterbury) miestelyje. Čia veikianti Šv. Juozapo lietuvių parapija priėmė 148 šeimas iš Lietuvos. Prie parapijos pradėjo organizuoti skautai (priklausė Lietuvių Skautų Sąjungos, toliau – LSS, Vaterburio vietininkijai Atlanto rajone), greitai užsimezgė ryšiai su gretimų vietovių skautiškais vienetais. Iš pradžių skautai rinkdavosi parapijos namuose,

vėliau įsigijo savo būklą. Būdamas moksleivis Antanas rengė ir vedė radijo laidas. **Skauto įžodį davė 1953 09 06, skauto Vyčio – 1957 09 15 Vaterburyje.**

Antanas nuo pat mažumės buvo labai atsakingas, visada galvodavo, ką dar galima padaryti dėl kitų, inicijuodavo įvairias veiklas, burdavo žmones, visiems buvo atviras. Besimokydamas mokykloje ėjo įvairias pareigas Vaterburio skautų vienetuose – skiltininko, draugininko, leido draugovės kas mėnesinį laikraštėlį „Mūsų lapinė“. Taip pat buvo kito skautų vieneto, veikusio už 30 kilometrų nuo namų, Bridžporte (*Bridgeport*), draugininkas. Kartu su draugovėmis dalyvaudavo valstijos, Atlanto rajono stovyklose. Į skautus kviesdavo ir priimdavo kiekvieną norintį, stengdavosi išlaikyti ir probleminio elgesio vaikus, kuriuos kai kurie vadovai ragindavo pašalinti iš vieneto.

„Vieni įsimintiniausių prisiminimų iš šio laikotarpio – skilties, t. y. 6 skautų, stovyklavimas valstybinėje stovyklavietėje be suaugusiųjų. Netoliese gyvenantys žmonės po vakarienės ateidavo ir klausdavo, ar mes nepaimtume maisto, kurio jie nesuvalgė. Taip jie įgijo šešis vyrukus, kurie jiems ištuštindavo indus ir išplovę grąžindavo“.

Apie kunigystę pagalvodavo dar vaikystėje, tai nebuvo netikėta, nes nemaža veiklos buvo susijusi su Šv. Juozapo bažnyčia. Antanas patarnaudavo prie altoriaus per šv. Mišias, padėdavo bažnyčioje besidarbuojančiais moteriais. Įtakos turėjo ir vasaros stovyklos bei jose sutikti nuostabūs kunigai. Mokėsi katalikiškoje mokykloje, į kurią atvažiuodavo misionierių, dirbančių Indijoje, Pietų Amerikoje ar Afrikoje. Susidomėjusiems buvo rengiamos ekskursijos į įvairias seminarias.

1953 m. Antanas 6 savaitių vasaros stovykloje susipažino su pranciškonais. „Labai patiko ir stovykla, ir vienuoliai. Paskui dažnai važiuodavau, savanoriaudavau. Su kai kuriais pranciškonais susidraugavau visam gyvenimui. Tad nieko keisto, kad pradėjau galvoti, kaip dar galiu prisidėti prie pranciškoniškos veiklos, o vienas iš variantų buvo mokytojauti“. Kadangi buvo skautas, labai mėgo gamtą, mintis mokyti biologijos lietuvių pranciškonų Šv. Antano gimnazijoje pasirodė nebloga. Norint būti geru biologijos mokytoju reikėjo tvirtų chemijos mokslo pagrindų, tad pasirinko chemijos studijas.

STUDIJŲ LAIKOTARPIS FERFILDE (1957–1961 m.)

1957–1961 m. studijavo chemiją (bakalauro studijos) Konektikuto valstijoje, Ferfildo (*Fairfield*) universitete, kartu išliko aktyviu LSS nariu. Studijų metais įsitraukė ir į Akademinio Skautų Sąjūdžio (toliau – ASS) veiklą. Kaip sakė Antanas, „norėjau būti skautu visame kame, mačiau galimybę prisidėti prie skaitybės ir iš intelektualinės pusės“. Anot jo, skautas gali tapti geresniu studentu ir studentas gali tapti geresniu skautu. **Korporacijos „Vytis“ senjoro pasižadėjimą davė 1959 09 06, skautininko įžodį – 1959 11 06 Vaterburyje.**

1957–1959 m. buvo LSS Atlanto rajono skautų skyriaus vedėju, ruošė patyrimo laipsnių programas, bendradarbiavo su JAV skautais, kurie leisdavo pasinaudoti savo stovyklavietėmis. Tuomet rajone galėjo būti apie 500 LSS skautų. 1958–1959 m. buvo skautų vyčių būrelio vadu, 1960–1961 m. Hartfordo Korp! Vytis skyriaus pirmininku. 1959 m. tapo LSS brolijos skautų skyriaus vedėju, 1960 m. – LSS Tarybos nariu. Aktyviai bendradarbiavo ir skautiškoje spaudoje: buvo draugijos „Council of Scout Associations in Exile“ leidino

„Semper Vigilans“ lietuvių dalies redaktoriumi, taip pat redagavo LSS Atlanto rajono leidinį jaunesniems skautų vadovams „Budžiu!“, LSS brolijos leidinį vadovams. Straipsnius rašė ir periodiniams leidiniams „Skautų aidas“, „Mūsų Vytis“, „Daugas“. Paruošė ir išleido metodinių knygelių skautų vadovams – „Gamtininko specialybės užrašus“ (1956), leidinį „Gamtos draugas“ (1958).

Ferfildo universitetas buvo tipiška jėzuitų aukštoji mokykla, tad Antanas mokėsi ne tik tikslųjų mokslų. Teko dėmesį skirti ir humanitariniams dalykams, buvo įtrauktas į karitatyvinę veiklą. Universitete su jėzuitais labiau suartėjo prisijungęs prie Krikščioniškojo gyvenimo bendruomenės veiklos. Viena iš tarnysčių buvo padėti kurčėnbyliams, kita – kviesti studentus į rekolekcijas, pamaldas. Visus studijų šiame universitete metus patarnaudavo kunigui per šv. Mišias, kurios vykdavo Jėzaus draugijos (jėzuitų) namuose.

Kaip reikšmingą studijų etapą, labai pravertusį gyvenime, Antanas prisimena 1958 m. vasarą, kai jis Fordhamo universitete, Niujorke, kartu su seserimi lankė lituanistinius kursus. Šešios studijų savaitės kartu besimokančius lietuvius sujungė į gražią bendruomenę. Programoje buvo numatyta daug paskaitų apie Lietuvos istoriją, lietuvių tautosaką, kalbą ir literatūrą. Visa tai suteikė akademinius pagrindus ir padėjo geriau pažinti savo Tėvynę.

Antanas svarstė, kaip ir kur galėtų geriausiai pasitarnauti kitiems žmonėms. Suprato, kad tai galėtų padaryti būdamas kunigas ir vienuolis. 1960 m. jis parašė prašymą stoti į jėzuitų ordiną ir 1961 m., po studijų Ferfilde, buvo priimtas į jėzuitų naujokyną. Naujokyno laikotarpiu, t. y. dvejus metus, turėjo visiškai atsiriboti nuo kitos veiklos.

STUDIJŲ BOSTONE LAIKOTARPIS (1963–1970 m.)

1963 m. Antanas pradėjo studijuoti Bostono jėzuitų kolegijoje (*Boston college*), ėmė ruoštis kunigybei. Čia įgijo filosofijos, teologijos ir chemijos magistro laipsnius. Studijos truko septynerius metus. **Kunigystės šventimai** suteikti 1969 m. Vaterburio Šv. Juozapo lietuvių parapijoje, kurioje Antanas užaugo. Tai buvo pirmieji kunigystės šventimai JAV, vykę lietuvių kalba.

Gyvendamas Bostone aktyviai įsitraukė į skautišką veiklą – tapo LSS Bostono Žalgirio tunto Kęstučio draugovės draugininku (draugovei priklausė 27 berniukai skautai), organizavo stovyklas. Pasakojo, kad į tautinę stovyklą vyko išnuomotu autobusiuku, kurį pats ir vairavo, su vaikais ir daugybe daiktų, o kelionėje užtruko 18 valandų. Taip pat įsitraukė į skautų vyčių ir skautų akademikų veiklas. Sudarė paties iliustruotą ir skautams skirtą augalų žodynėlį anglų-lietuvių kalbomis. Keliaudamas su reikalais po įvairias šalis, kur tik rasdavo, pirkdavo skautiškas knygas ir iš jų parinkdavo žaidimų, užsiėmimų, kuriuos pritaikydavo tiek savo darbe su vaikais, tiek jais dalindavosi skautiškoje spaudoje. Rūpindamasis, kad visada būtų naujos medžiagos ugdant skautus, pats leisdavo knygeles vadovams. Jam buvo labais svarbu, kad viskas, ką jis daro, būtų įdomu, paveiku, tikra, kaip mėgdavo sakyti – „iš gyvenimo“.

PIETŲ AMERIKOS LAIKOTARPIS (1970–1977 m.)

Brolis labai norėjo išvykti į misijas, nes buvo girdėjęs: „Jeigu nori geriau pažinti pasaulį, tai turi labai gerai susipažinti su kita kultūra. Tai praplatina akiratį ir pasaulio suvokimą“. Apie

misiją Brazilijoje Antanas sužinojo skaitydamas jėzuitų leidinį „Laiškai lietuviams“. Mintis vykti ten tarsi užbūrė. Kaip dalijosi Antanas, gal septynerius metus vis rašydavo jėzuitų vyresniajam prašymus siųsti į Braziliją, kol pagaliau gavo teigiamą atsakymą. Jo svajonė išsipildė 1970 metais. Tuo metu valdžioje Brazilijoje buvo karinė diktatūra, kuri nenorėjo įsileisti kunigų, tad Antanas ten vyko kaip gamtos disciplinų mokytojas, keletą metų dėstytojas San Paule.

Tuo metu misijoje Brazilijoje dirbo trys lietuviai jėzuitai. Visi jėzuitai darbavosi Šv. Kazimiero „asmeninėje“ parapijoje, kuri neturėjo geografinių ribų. Buvo numatyta, kad Antanas išvyksta dvejiems metams, tačiau, mirus misionieriui t. J. Bružikui SJ, reikėjo perimti atokesnių vietovių lankymą, tad jis pasiliko Brazilijoje kur kas ilgiau nei planuota – iš viso čia prabuvo septynerius metus. Jėzuitų būstinė buvo San Paule, čia ir pirmoji Antano kunigiška tarnystė – visą tą laiką buvo Šv. Kazimiero parapijos vikaru. Kartu su kitais jėzuitais leido savaitraštį „Mūsų Lietuva“, organizavo akademinį lietuvių būrelį, knygų klubą, lituanistinę mokyklą, įkūrė tautinių šokių grupę „Nemunas“ (buvo pirmuoju jos vadovu). 9 mėnesius praleido šiaurės rytų Brazilijoje, lankydamas žvejų kaimus.

Gyvendamas Brazilijoje Antanas vėl aktyviai įsitraukė į skautišką veiklą. Kunigas misionierius, 1971–1975 m. lietuvių parapijos vikaras salezietis Hermanas Šulcas San Paulo mieste buvo įsteigęs LSS Palangos vietininkiją. Šiam skautiškam vienetui priklausė vaikai iš 2 lietuviškų parapijų, Antanas su kun. H. Šulcu čia užaugino skautų vadovų pamainą. Apie 70 vaikų išvykdavo į stovyklą savaitei, stovyklaudavo du kartus per metus, pakviesdavo ir ne skautus, taip pritraukdami į savo gretas naujų narių. Stovyklose kun. H. Šulcas rūpindavosi programa, o Antanas – ūkiniais ir kitais reikalais. Šis vienetas veikia iki šiol. „Mes dažniausiai stovyklaudavome prie jūros. Tekdavo praustis ne gėlu, bet sūriu jūros vandeniu. Žvejai mums atiduodavo maistui mažus kūjagalvius ryklius, kurių neparduodavo. Būdavo labai patogu – jie buvo be smulkių kaulų, labai lengva paruošti ir iškepti“, – prisimindamas stovyklavimą Pietų Amerikoje pasakojo Antanas.

1972 m. tuometinis Pasaulio lietuvių bendruomenės pirmininkas Stasys Barzdukas antrajame Pasaulio lietuvių jaunimo kongrese kalbino jaunimą įkurti savo sąjungą, niekas neprieštaravo, bet kažkas turėjo imtis iniciatyvos. Ir Antanas ėmėsi. „Manau, kad daug dalykų nevyksta, jeigu niekas nejudina“. Pasaulio lietuvių jaunimo sąjunga buvo įkurta kaip nepriklausoma, nepolitinė, savanorystės pagrindu pagrįsta jaunimo organizacija, kurios tikslas – burti pasaulio lietuvių jaunimą, palaikyti pasaulio lietuvių jaunimo organizacijų tinklą ir atstovauti jų interesams. 1972–1976 m. Antanas buvo šios organizacijos pirmininku.

ČIKAGOS LAIKOTARPIS (1977–1997 m.)

Pasibaigus misijai Pietų Amerikoje Antanas grįžo į JAV ir buvo paskirtas į Čikagą. Čia vadovavo Čikagos jaunimo centrui (1977–1980 m.), vėliau buvo jo kapelionu. Buvo paskirtas už Lietuvos ribų gyvenančių lietuvių jėzuitų vyresniuoju. Aktyviai įsitraukė į Pasaulio lietuvių bendruomenės veiklą.

Čikagoje veikė 4 Lietuvių skautų sąjungos tuntai. Antanas užėmė pareigas LSS struktūroje – LSS Brolijos Vadijoje, Lavinimo skyriuje. Tačiau praktinio darbo skautų organizacijoje niekada neapleido – kasmet vykdavo į įvairias skautų stovyklas: Čikagos tuntų, Atlanto rajono, Toronto tunto Kanadoje, LSS tautinės ir jubiliejinės stovyklas bei daugelį kitų. Visose

stovyklose turėdavo pareigas – būdavo stovyklos kapelionu, dvasinės programos koordinatoriumi, taip pat vedavo gamtos pažinimo užsiėmimus. Prisimindamas pastaruosius, Antanas pasakojo: „Išeidavom su vaikais į gamtą pasiėmę bulvių ir cukraus, reikdavo patiems susirasti bei pasigaminti, ką valgysime gamtoje. Prieš išvyką anksti ryte surinkdavau po pavyzdį valgomų augalų – šaknų, stiebų, parodydavau vaikams, ko reikės ieškoti“. Vieni šviesiausių prisiminimų yra iš stovyklų, vykusių Kanadoje, Romuvos stovyklavietėje. Ten buvo nuostabios sąlygos gamtai tyrinėti: „Atsiguldavom su vilkiukais prie ežero meldyno ir stebėdavome, kaip išsiperi laumžirgiai – reta patirtis. Taip pat perėdavome drugelius – jei surandi jų vikšrelių, kiaušinėlių, per dvi savaites gali sulaukti. Stebi, kaip jauni žmonės pamato atsirandantį naują sutvėrimą, kaip gimsta meilė gamtai“. „Būdavo, po vakarinio skautų laužo su kitu vadovu atsisėdavome prie savo palapinių, kad vaikai galėtų ateiti, pasikalbėti apie tai, kas jiems svarbu, sunku“.

Antanas taip pat dalyvaudavo moksleivių ateitininkų stovyklose.

Šiuo laikotarpiu redagavo skautiškus leidinius – „Mūsų Vytį“ (1977–1981 m.), „Skautų aidą“ (1981–1998 m.). Pastarasis buvo leidžiamas savanoriškais pagrindais. Spaustuvininkas taip pat buvo skautas, vienintelės piniginės išlaidos – popierius ir rašalas, išeidavo po 10 numerių per metus, tiražas – keli tūkstančiai egzempliorių.

Antanas yra dalyvavęs LSS stovyklose visame pasaulyje: Kanadoje, Venesueloje, Brazilijoje, Urugvajuje, Argentinoje, Anglijoje, Vokietijoje, Australijoje.

PIRMAS GRĮŽIMAS Į LIETUVĄ

Pirmą kartą į Lietuvą Antanas atvyko 1987 m. su turistų grupe iš Bostono. Sovietų valdžia leido svečiuotis Vilniuje tik dešimt dienų, trumpam pabuvoti Kaune. Nuvykti į Panevėžį ir aplankyti senelio kapo nepavyko. Antanas pasakojo, kad visą laiką jautė, jog yra akylai sekamas. Nepaisant to, vis tik pavyko susitikti su Lietuvos jėzuitais ir pamatyti, kad tuometinėje Lietuvoje kunigai buvo atkirsti nuo procesų, vykstančių visuotinėje Bažnyčioje.

Gavusi žinių, kad rengiamasi skautų organizacijos atkūrimo renginiui, oficialioji Lietuvos valdžia Antanui neišdavė vizos. Ją pavyko gauti tik padedant Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžiui. Taigi šiaip ne taip pavyko sudalyvauti atkuriamajame Lietuvos Skautų Sąjungos suvažiavime, vykusiame Vilniuje 1989 m. balandžio mėnesį. Suvažiavimo metu sėdėjo šalia tuometinio kunigo, irgi jėzuito, kard. S. Tamkevičiaus. Užsimezgė naujos pažintys. Skautai savaitę vežiojo brolių po Lietuvą – buvo galimybė savo akimis pamatyti, kaip čia gyvena žmonės. Tai buvo pirma tikroji pažintis su Tėvyne. Nuo to laiko į Lietuvą Antanas atvažiuodavo dažnai, daugiausia, kai tekdavo padėti Jėzaus draugijos nariams, atvykus svečiui iš užsienio, vertėjauti konferencijose. Brolis trumpam buvo atvykęs ir į pirmąją (po okupacijos) Jubiliejinę stovyklą „Lituanica-93“, kuri 1993 m. vyko Palangoje.

PIRMASIS LAIKOTARPIS LIETUVOJE (1997–2006 m.)

1997 m. Antanas, kaip jėzuitas, atvyksta tarnauti į Lietuvą. 1998 m. paskiriamas Lietuvos ir Latvijos jėzuitų provincijolu (iki 2003 m.). Šiuo laikotarpiu tarnauja Šv. Jonų bažnyčioje Vilniuje, vadovauja Vilniaus akademinės sielovados centrui, dėsto Vilniaus universitete, taip

pat skaito pakaitas M. Romerio universitete, Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje, Vilniaus dailės akademijoje, įkuria bendruomenę „Bendrakeleiviai“, kuri rūpinasi išsiskyrusiųjų, krizę šeimoje išgyvenančių žmonių sielovada. Nepaisant daugybės veiklų ir atsakomybių, Antanas visada randa laiko skautams, kurie jį labai myli ir kviečia į stovyklas, sueigas, kitus renginius, tad jį puikiai pažįsta ir jau laisvoje Lietuvoje pradėję skautauti sesės ir broliai. Jis dalyvavo Tautinėje stovykloje „Nemunaitis“ (1998 m., Nemunaitis, Alytaus r.), Jubiliejinėje stovykloje „Skilties dvasia“ (2003 m., Plateliai, Plungės r.).

GRĮŽIMAS Į AMERIKĄ – ANTRASIS ČIKAGOS LAIKOTARPIS (2006–2014 m.)

2006 m. jėzuitų vyresnybės Antanas vėl siunčiamas į Čikagą, kur iki 2014 m. vadovauja Palaimintojo Jurgio Matulaičio lietuvių katalikų misijai. Jis yra sakęs: „Mes visi galvojame, kad esame didelė dovana kitiems, kad turime „juos“ evangelizuoti, tačiau tiesa ta, kad pirmiausia keistis turime patys, ir kitas žmogus man pirmiausia yra pagalba evangelizuoti save“.

ANTRASIS LAIKOTARPIS LIETUVOJE (2014–2025 m.)

2014 m. grįžta į Lietuvą, Vilnių, tarnauja Šv. Jonų bažnyčioje vicerektoriumi. Iki pat paskutinės gyvenimo dienos palaikė artimus ryšius su skautais, lankė stovyklas (pavyzdžiui, 2022 m. pabuvoja net aštuoniose!), dalyvavo Tautinėje stovykloje „Laužų karta“ (2018 m., Rumšiškės, Kauno r.), Jubiliejinėje stovykloje „Tarp trijų vandenų“ (2023 m. Kairiai, Klaipėdos r.).

Lietuvos skautijos vyr. skautės talkino tvarkant didžiulę brolio Antano sukaupią kolekciją – apie 2500 artefaktų, beveik 100 dėžių. Kolekciją sudaro įvairūs buitės ir liturginiai reikmenys, asmeniniai daiktai, knygos, spaudiniai, laišakai, atvirukai, suvenyrai, interjero puošmenos, medžioklės įrankiai, garso bei vaizdo įrašai ir kita medžiaga. Šis rinkinys, liudijantis apie pasaulio kultūrų įvairovę ir lietuvių misionierių veiklą, suvenyrų pavidalu buvo parsivežtas iš skirtingų pasaulio vietų. Kolekcija buvo pavadinta „Antano Saulaičio SJ kolekcija *Misijų stotelė*“, jos eksponatų galima pamatyti Vilniaus jėzuitų gimnazijoje. Taip pat paroda keliavo po visą Lietuvą, skaučių dėka pasiekė JAV ir Kanadą.

Knygos ir kiti leidiniai skautiška tematika: „Metinis veiklos planas. Skautų ir skaučių sueigos ir užsiėmimai“ (Šv. Antano gimnazija, JAV, 1966); „Stovyklų vakarai“ (Lietuvių skautų brolija, 1968); „Visur ir visada. Pratimai lietuvių jaunimui“ (1969); „Skautų užsiėmimai“ (Lietuvių skautų brolija, 1971); „Skautiškųjų vienetų vadovai ir vadovės“ (Lietuvių skaučių seserija ir skautų brolija, 1975; II leidimas – 1992); „Pratybos religiniais klausimais jaunimui 11–18 m.“ (su O. Mikailaite; JAV LB švietimo taryba, 1978); „Ažuolo Mokyklos užrašai“ (su K. Matoniu, A. Senkumi; Rambyno stovykla); „Rinkinėlis stovyklai“ (Vysk. P. Baltakio sielovados taryba, 1988; II papildytas leidimas – 1991); „Kito link. Žaidimai ir sielovadiniai pratimai jaunimui“, I ir II dalys (Marijonų talkininkų centras, 2002 ir 2003).

Apdovanojimai

1999 m. Korp! Vytis Garbės narys, 2024 09 14 d. Lietuvos Skautijos garbės nario vardas, 2024 12 21 įteiktas Globalios Lietuvos apdovanojimas už ilgametę veiklą puoselėjant lietuvybę.

Artimiausia širdžiai skautiška veikla – būti draugininku, tiesioginis darbas su vaikais. Jaunimo pamaldos ir užsiėmimai „susikaupimo takeliai“.

Stovyklavimo patirtis – kapeliono pareigos, dvasinė programa, užsiėmimai apie gamtą. Tačiau brolis yra buvęs ir stovyklos viršininku, ir vyriausiu virėju – yra skutęs morkas 4 valandas, ir stovyklos laikraščio leidėju. Taip pat vedavo žaidimus, programą prie laužo, instruodavo apie saugą, yra atlikęs ir daugybę kitų darbų, kur tik reikėdavo pagalbos: „Svarbu pasitarnauti stovyklos viršininkui“. Antanas yra minėjęs, kad 20 metų praleisdavo stovyklose po 10 savaitių: „Kiti važiuoja atostogauti į Egiptą ar Turkiją. Man atostogos – važiuoti į stovyklą“.

Saulaitiškas būdas ryšiui palaikyti – rašyti atvirlaiškius. Brolis mėgdavo juos siųsti iš stovyklų. Kiekvienam parašydavo keletą šiltų, asmeniškų sakinių. Parinkdavo gražius pašto ženklus. Skautai, žinodami šį pomėgį, gimtadienio proga dovanodavo pašto ženklų, skautiškų atvirukų. Tautinės stovyklos „Laužų karta“ metu išsiuntė net 300 atvirlaiškių.

Mėgstamiausias skautiškas žaidimas – „Gamtos piramidė“, trukmė 40 -60 min. Visi stovyklautojai (nuo vilkiukų iki vyresniųjų skautų) tampa gyvūnais – vieni didžiaisiais mėsėdžiais, kiti – visaėdžiais, treči – žolėdžiais. Vaidmenis galima paskirstyti pagal vaiko charakterį ir gyvūno elgesį – judresnis, lėtesnis, stipresnis, daugiau kalbantis. Taip nutinka, kad vilkiukas tampa meška ir gali ėsti kitus, o skautas vytis pele. Kiekvienas gyvūnas turi tam tikrą gyvybių skaičių, o patys mažiausi graužikai – turi ir ligų korteles. Vedančiajam davus ženklą, visa stovykla pradeda žaidimą. Tikslas – valgyti, kad išgyventum. Tai „žvėreliai“ vieni kitus gaudo – tik pagavęs sužinai, kas yra kitas skautas – ar vilkas, ar meška, ar dar kažkas. Kai pagauni tokį mažąjį, gauni vieną iš jo gyvybių ir ligą, taip ligos pereina vis didesniai ir didesniai gyvūnui. Artėjant žaidimui į pabaigą nuaidi švilpukas ir pasirodo žmogus. Žmogus dėvi kepurę, kad visi pažintų, kad tai žmogus. Visi pasislepia, gamta nutyla. Žmogus neturi gaudyti ar paliesti, jam užtenka pamatyti ir sušukti „Stok!“. Tokio gyvūno ligos atitenka žmogui. Galiausiai stipriausias – žmogus – lieka su daugybe ligų rankose. Šis žaidimas skirtas suprasti, kaip funkcionuoja gamta, ekosistemos, kaip ji veikia žmogų, o jis paveikia gamtą. Po žaidimo visi susirinkę pasidalija išpūdžiais, kaip kam sekėsi, kaip patiko žaidimas.

Mėgstamiausias skautiškas receptas – skautiški cepelinai. Reikia paimti bulvę, išskobti skylę ir į vidų ką nors įdėti – pvz., mėsos, dešros gabaliuką, ir iškepi lauže. Labai skanu ir sveika.

Kas skatino daugybę metų nenuilstamai prisidėti prie skautų judėjimo? „Skautavimas – tai priemonė, galinti padėti jauniems žmonėms bręsti ir augti. Taip nutiko man, manau, kad taip yra ir kitiems. Man pačiam labai patinka būti gamtoje, bet labiausiai norėjosi, kad jauni žmonės patirtų šiuos dalykus: išmoktų būti draugiški, susipykus susitaikyti, mylėtų ir pažintų gamtą, brangintų lietuviškas šaknis ir jomis didžiuotųsi (antrasis mazgas ant kaklaraiščio išeivijoje vadinosi Tėvynės ilgesio), neprarastų lietuviybės, turėtų religinę patirtį per užsiėmimus, žaidimus, pokalbius tikėjimo klausimais, šv. Mišių šventimą.“

Apie gyvenamosios vietos keitimą. „San Paule savanoris kpt. Juozas Čiuvinas sukūrė labai liaudiškai pritaiktą eilėrašį: „Mano namas – čemodanas, mano būstas – aeroplanas“. Jis labai man tinka. Aišku, visada žinojau, kad esu lietuvis, kad iš Tėvynės turėjome pasitraukti ne savo noru. Kita vertus, aš, kaip ir kiekvienas žmogus, prisirišu prie aplinkos. Tenka persikelti vienam, neturint kartu keliaujančios bendruomenės, ir naujoje aplinkoje tenka pradėti nuo pradžių, kantriai megzti santykius, pratinti kitus prie savęs, ir pačiam pratintis. Kai po viso to tenka išvykti, yra sunku. Tačiau gerai žinau, kad tapdamas jėzuitu daviau įžadą, jog tarnausiu ten, kur Bažnyčiai atrodau reikalingesnis. Man gali norėtis daryti ką kitą ar būti kitur, tačiau važiuoju ten, kur man numatoma vieta.“

Iš kitų žmonių prisiminimų. Susitikimų metu Antanas beveik nepasakodavo apie save, o atidžiai klausydavosi. Sakydavo, kad indėnas klausosi, ką kiti turi pasakyti, o pats daug nekalba ir nedalija patarimų. Šypsena niekada nedingdavo nuo veido, o tylą ir meilės kupinas žvilgsnis visada būdavo iškalbingi. Labai mėgo žodžių žaismą, žodžiuose sukeisti raides vietomis, pvz., „Eisime išgerti kavuką puodos?“, „krokodrilas“, „saldžių snapų“, „linksėjimai“. Kalbėdamas vyriškąją ar moteriškąją giminę vartodavo atsižvelgdamas į tai, ko daugiau susirinkę – jei būdavo daugiau sesių, tai sakydavo „mes visos“, ir atvirkščiai. Ne vienas prisimename įvairius pamokymus ir pasakojimus stovyklose, pavyzdžiui, kodėl upės vandenį reikia gerti krioklio apačioje (nes visos bakterijos krisdamos iš viršaus trenkiasi į akmenis ir žūsta), kad labai lengva išvirti gyvačių sriubą (nes pati susimaišo), kad reikia valgyti žibutes (tuomet akys bus mėlynos).

Parengė gint.fil.Bernadeta Viesulaitė